

**„FRAZELOGIE A PAREMIOLOGIE, PĚKNÝ BLÁZINEC!“
ZPRÁVA ZE IV. MEZINÁRODNÍ FRAZEOLOGICKÉ
A PAREMIOLOGICKÉ KONFERENCE V BUKUREŠTI**

Titul této zprávy poněkud neobratně parafrázuje obtížně přeložitelný italský název konference *Fraseologia e paremiologia, roba da matti!*, kterou ve dnech 27.–29. září 2017 uspořádalo Italské sdružení pro frazeologii a paremiologii PHRASIS ve spolupráci s Fakultou cizích jazyků a literatur a Centrem kognitivní lingvistiky a kognitivismu Bukureštské univerzity.

Než se budu věnovat konferenci samotné, ráda bych předeslala alespoň pár slov o hlavním organizátorovi akce. Sdružení PHRASIS, které je jednou z mála organizací zabývajících se frazeologií v Itálii, vzniklo v době poměrně nedávné: první podnět k jeho založení dali frazeologové především z Itálie a Španělska, kteří se v červnu roku 2012 sešli na mezinárodním frazeologickém kolokviu na půdě římské univerzity La Sapienza. Důležitým milníkem v existenci nově založené asociace byla frazeologická konference, kterou v únoru 2014 hostila Veronská univerzita a jíž se zúčastnila řada uznávaných odborníků z Itálie i ze zahraničí, např. Dimitrij Dobrovolskij, Carmen Mellado Blanco, Federica Casadei či Stefania Nuccorini. Od té doby pořádá sdružení každoročně konference v Itálii i v dalších zemích a neustále rozšiřuje škálu svých aktivit: organizuje přednášky a workshopy, podporuje mezinárodní spolupráci frazeologů a vydávání publikací s frazeologickou a paremiologickou tematikou. Pod jeho hlavičkou vyšlo v minulém roce první číslo časopisu PHRASIS. *Rivista di studi fraseologici e paremiologici*, který otiskuje příspěvky v italštině, španělštině a angličtině a stává se důležitým referenčním bodem pro badatele, kteří se tímto — v románském světě dosud poněkud opomíjeným — jazykovědným odvětvím zabývají.

V Itálii, podobně jako v některých dalších románských zemích, si totiž frazeologie jako samostatná vědecká disciplína teprve hledá místo na slunci. Studium ustálených lexikálních kombinací a přísloví tu bylo a stále ještě je především doménou filologů. Frazémy a parémie jsou vnímány jako doklad bohatosti italštiny a její slavné minulosti a jsou zkoumány téměř výhradně v rámci literárních děl: ne náhodou pocházejí mnohé frazeologické studie od členů *Accademia della Crusca*, nejstarší jazykovědné akademie na světě, která už více než čtyři století bdí nad krásou a čistotou italštiny a v minulosti vždy usilovala o kodifikaci spisovného jazyka, o „oddělování zrna od plev“ (*crusca* v italštině znamená pleva).

To, že frazeologie v románském světě není disciplínou čistě lingvistickou, jasně ukázala i konference v Bukurešti, na níž vystoupilo na šedesát přednášejících z více než deseti zemí. Třídenní akce probíhala ve dvou až třech paralelních sekcích, které byly zaměřeny tematicky a sdružovaly příspěvky věnované např. teoretickým otázkám a vymezení frazeologické terminologie, frazeologii v literatuře, frazeologii a literárnímu překladu, frazeologii a korpusové lingvistice, frazeologii a didaktice, kontrastivní frazeologii, frazeografii a paremiografii, frazeologii a jazykové kreativitě. Vedle příspěvků teoretických, zabývajících se např. pojmy frazeologie a idiomaticity a jejich odlišnému chápání v různých jazycích (Jean-Philippe Zouogbo) či pragmatikalizací ve frazeologii (Maurice Kauffer), se celá řada přednášek zaměřovala na frazémy v konkrétních literárních dílech, např. v Boiardových textech (Fabio Roma-

OPEN ACCESS

nini) nebo v *Chvále bláznivosti* Erasma Rotterdamského (Paolo Rondinelli), a značná pozornost byla věnována také problematice překladu frazeologických jednotek (frazémy v překladech biblických textů analyzovala Angela Castiglione, italským překladům *Bratrů Karamazových* se věnovala Nataliya Litynska). Byly představeny některé zajímavé publikace, např. sbírka sardinských (algherských) lidových rčení a přísloví, sebraných a přeložených do italštiny Joanem Palombou a částečně publikovaných již v r. 1911, integrálně však až v r. 1996 (Marzia Caria a Salvatore Izza). Další příspěvky se zabývaly frazémy v projevech politiků nebo třeba i v textech amerických rapperů, komentujících politickou kariéru Donalda Trumpa (Paola Attolino), jiné se pak soustředily na určité typy idiomů: v sekci vyhrazené frazeologii somatické nejvíce zaujal kontrastivní rozbor odrazu společenských vztahů v italských a vietnamských frazémeh obsahujících názvy částí lidského těla (Thị Khánh Vân Trần). Jen málo prezentovaných výzkumů bylo založeno korpusově: kromě příspěvku o nejfrekventovanějších českých a italských monokolokabilních slovech (Zora Obstová) uvedu např. analýzu kombinatorického potenciálu lexému *horas* ve vzorci [*a X horas*] ve španělštině a němčině (Ana Mansilla).

Každý jednací den obohatila jedna plenární přednáška: konferenci zahájila Stefania Nuccorini (*Talking about happiness and sadness: phraseologisms from the Longman Language Activator*), v dalších dnech se potom představili Stelian Dumistrăcel (*Eugeniu Coșeriu: une perspective romane dans l'étude de la phraséologie roumaine*) a Julia Sevilla Muñoz (*La búsqueda de correspondencias entre refranes relativos a animales salvajes (españoles, franceses e italianos)*).

Jak je z názvů plenárních přednášek patrné, konference v Bukurešti byla pozoruhodná nejen rozmanitostí témat, ale také mnohostí jednacích jazyků: zazněly tu příspěvky v italštině, španělštině, francouzštině, angličtině i v rumunštině. Jsem přesvědčena, že tato mnohojazyčnost nepředstavovala nepřekonatelnou bariéru, neboť účastníci byli schopni vystoupení ve většině zmíněných jazyků bez větších problémů sledovat, a naopak byla celé věci ku prospěchu. Navzdory nesporné existenci některých frazeologických univerzálií bývají frazémy a přísloví jakožto výraz národního svérázu pevně zakotveny v konkrétním jazyce: zkoumat je a popisovat v jazyce jiném může být velmi obtížné, jak ostatně ukázalo množství příspěvků věnovaných právě problémům spjatým s jejich překladem. Mnohojazyčný bude také sborník konference, v němž budou vybrané příspěvky publikovány.

Na závěr mi nezbyvá než poděkovat organizátorům, kteří za vydatné pomoci studentů Bukureštské univerzity vytvořili všem přednášejícím skvělé zázemí. Konference probíhala ve velmi srdečné atmosféře, kterou ještě umocnil nezapomenutelný společný večer, zpestřený dokonale profesionálním vystoupením posluchačů místní konzervatoře, kteří speciálně pro tuto příležitost nastudovali repertoár temperamentních neapolských písní.

Zora Obstová | Ústav románských studií, Filozofická fakulta Univerzity Karlovy | nám. Jana Palacha 2, 116 38 Praha 1

ORCID ID: 0000-0002-1678-6947

zora.obstova@ff.cuni.cz